

Куцай Н. С., кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна

ORCID: 0000-0003-3419-1725

e-mail: n.kutsai@lntu.edu.ua

Демчук В. О., студент факультету менеджменту, Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна

ORCID: 0000-0001-8578-9239

e-mail: val-axc@ukr.net

Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства

Анотація. У статті на основі дослідження вітчизняних та іноземних вчених розглядається питання «управління фінансовим станом» підприємства.

Визначено, що управління фінансовим станом підприємства – це складний процес, який містить систему задач та послідовність етапів з виконання управління. Обґрунтовано, що управління фінансовим станом проводять на основі фінансового аналізу звітності підприємства. Описано задачі, які виконує управління фінансовим станом підприємства, наведені формули для розрахунку показників фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, ділової активності та рентабельності. Надано характеристику послідовності етапів управління фінансовим станом, яке складається з підготовчого, основного та завершального етапу. Визначено, що управління фінансовим станом підприємства це важливий процес, який потребує вивчення, дослідження та використання у діяльності компанії.

Ключові слова: фінансовий стан; управління фінансовим станом; задачі управління фінансовим станом; етапи управління фінансовим станом.

Kutsay Natalia, PhD (Economics), Associate Professor of the Management, Lutsk national technical university, Lutsk, Ukraine

Demchuk Valentyn, student of the Faculty of Management, Lutsk national technical university, Lutsk, Ukraine

The Essence, Tasks and Stages of Managing the Financial Condition of the Enterprise

Annotation. Introduction. In the conditions of crisis, unstable external environment and pressure of competitors there are two needs for timely adaptation for enterprises. In these conditions, it becomes increasingly necessary to manage the financial condition of the enterprise. Financial condition management is a capacious process with specific stages and tasks, the implementation of which requires an in-depth analysis of the financial performance in the enterprise. It is difficult for an enterprise today to assess the role of well performing financial management. Asset and liability management, timely investment and receipt of funds, the ability to meet the requirements of creditors, the vision of managers of prospects for business development are keys to survival an enterprise in modern conditions. Given this, it is extremely important to understand the process of managing the financial condition and the stages of its implementation.

Purpose. The purpose of the article is to clarify the essence of the concept of «financial condition management». The company's tasks and stages, as well as the role and importance in the activities of enterprises.

Results. It is determined that the management of the financial condition in the enterprise is a complex process that includes a system of tasks and a sequence of stages for the implementation of management. It is substantiated that the management of financial condition is carried out on the basis of financial analysis of the enterprise. The tasks performed by the management of the financial condition of the enterprise are described, the tasks are formulas for calculating the indicators of financial stability, liquidity and solvency, business activity and profitability. The sequence of stages of financial condition management which consists of preparatory, main and final stages is characterized.

Conclusions. It is concluded that the management of the financial condition in the enterprise is an important process that requires study, research and use in the company's activities. It is determined that financial management is a process of influencing the organization using various financial mechanisms (financial methods, financial levers, regulatory and legal support and information support) to develop and achieve strategic goals of the enterprise.

Keywords: financial condition; financial management condition; financial management tasks condition; stages of financial management condition.

JEL Classification: M 11.

Постановка проблеми. У сучасному світі панує нестабільне економічне та політичне життя. На сьогодні в економіках багатьох країн спостерігаються кризи, етапи економічного падіння та стагнації. Таке

середовище має безпосередній вплив на підприємства, яким необхідно пристосовуватися до змін зовнішнього середовища, коригуючи внутрішнє. Відповідно, зростає роль своєчасного та якісного

управління фінансовим станом підприємства. Управління фінансовим станом – це місткий процес з конкретними етапами та завданнями, виконання, якого потребує глибокого аналізу фінансових показників підприємства. Сучасному підприємству важко оцінити роль ефективного управління фінансовим станом. Керування активами й пасивами, своєчасне інвестування та отримання коштів, спроможність задовольняти вимоги кредиторів, бачення керівників перспектив розвитку діяльності є запорукою виживання підприємства в умовах сучасності. З огляду на це, надзвичайно важливим є розуміння процесу управління фінансового стану та етапів його проведення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичні та практичні аспекти управління фінансовим станом підприємства описані в працях таких науковців як: Г. М. Азаренкової, Г. Я. Аніловської, М. І. Баканова, І. О. Бланка, І. М. Бойчик, В. В. Бочарова, О. П. Крайник, М. Р. Лучко, А. М. Поддєрьогіна, Попович П. Я., Чепка В. В.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є уточнення сутності «управління фінансовим станом» підприємства, його задач та етапів проведення. Для досягнення визначеної мети було визначено такі задачі: оцінити погляди вітчизняних і іноземних науковців на сутність понять «фінансовий стан підприємства» та «фінансове управління» й надати власне, узагальнене визначення; визначити основні

завдання управління фінансовим станом підприємства; надати характеристику та послідовність етапів проведення управління фінансовим станом підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах сьогоденного економічного стану діяльність кожного суб'єкта господарювання є предметом уваги великого кола учасників ринку: інвесторів, кредиторів, постачальників, банків і інших.

Актуальність теми полягає в тому, що в сучасних умовах необхідно раціонально оцінювати та управляти фінансовим станом підприємства.

Фінансовий стан підприємства – це важлива складова економічної діяльності підприємства. Фінансовий стан визначає конкурентоспроможність підприємства, показує здатність покрити витрати діяльності, виплачувати кредити та вказує на можливості розвитку компанії.

Успішне фінансове управління спрямоване на стабільну діяльність підприємства в умовах конкурентної боротьби, запобігання банкрутству, максимізації прибутку, мінімізації витрат, забезпечення прибуткової діяльності підприємства – є ціллю фінансового менеджменту.

Визначення поняття «управління фінансовим станом підприємства» складається з таких складових, як «управління» та «фінансовий стан». Насамперед потрібно зрозуміти, що являє собою фінансовий стан підприємства та управління ним (табл. 1).

Таблиця 1. Тракткування понять «фінансовий стан підприємства» та «фінансове управління»

Автори	Визначення
Лучко М. Р. [1, с. 135]	Фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, яка вказує на певний момент стану капіталу в процесі його обороту і здатність суб'єкта господарської діяльності до саморозвитку.
Бойчик І. М. [2, с. 302].	Фінансово-економічний стан підприємства є комплексним поняттям, яке відбиває взаємодію усіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських чинників і характеризується системою показників.
Поддєрьогін А. М. [3]	Фінансовий стан – це комплексне поняття, характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими відносинами з іншими суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.
Крайник О. П. [4]	Фінансовий стан підприємства – економічна категорія, що показує стан капіталу у процесі обігу і здатність суб'єкта господарювання до розширення своєї діяльності.
Чепка В. В. [5]	Фінансовий стан підприємства – це система фінансових відносин, що визначають сукупністю виробничо-господарських факторів та характеризується комплексом показників, що зображають наявність, ефективність розміщення й використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, а також платоспроможність та здатність підприємства фінансувати свою діяльність.
Азаренкова Г. М. [6]	Фінансове управління – сукупність методів впливу на організацію і використання фінансових відносин та фінансових ресурсів.
Аніловська Г. Я. [7]	Управління фінансами (фінансовий менеджмент) полягає в ефективному використанні фінансового механізму для досягнення стратегічних і тактичних цілей виробництва. Складовими фінансового механізму є фінансові методи, фінансові важелі, нормативно правове забезпечення, інформаційне забезпечення.
Поддєрьогін А. М. [3]	Фінансове управління – процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оптимізації обороту його грошових коштів.

Джерело: сформовано авторами на основі матеріалів [1–6]

Ми погоджуємося з думкою науковців, проте наведемо власні визначення:

Фінансовий стан – це комплексне поняття, яке описується системою показників та характеризує наявність і використання фінансових ресурсів.

Управління фінансовим станом – це процес впливу на організацію з використанням різних фінансових механізмів (фінансових методів, фінансових важелів, нормативно правового забезпечення та інформаційного забезпечення) для розробки та досягнення стратегічних цілей підприємства.

Метою управління фінансовим станом підприємства є розроблення плану заходів спрямованих на підвищення рентабельності та розширення можливостей підприємства для забезпечення стабільної роботи підприємства і виконання покладених на них зобов'язань.

Для управління та прогнозування фінансового стану підприємства використовують фінансовий аналіз. Такий аналіз, може виконувати, як управлінський персонал даного підприємства, так і будь-який зовнішній аналітик. Виділяють два види аналізу фінансового стану: внутрішній і зовнішній.

Внутрішній аналіз проводять працівники підприємства. Інформаційна база такого аналізу ширша, ніж у зовнішньому аналізі та охоплює інформацію наявну всередині підприємства і є корисною для прийняття управлінських рішень.

Зовнішній аналіз проводять сторонні аналітики, які не мають доступу до внутрішньої інформації підприємства.

Аналіз фінансового стану є складовою частиною фінансового менеджменту й ґрунтується на даних бухгалтерської звітності та ймовірних оцінках майбутніх фактів господарчого життя. Зв'язок бухгалтерського обліку з управлінням помітили вже давно. Цю думку висловив знаменитий швейцарець І. Шер: «Бухгалтерський облік є непогрішимим суддею минулого, необхідним супутником і керівником сучасності та надійним консультантом щодо майбутнього будь-якого підприємства» [8, с. 31].

Інформаційними джерелами для розрахунку показників і проведення аналізу є бухгалтерська звітність: Ф-1 «Баланс»; Ф-2 «Звіт про фінансові результати»; Ф-3 «Звіт про рух грошових коштів»; Ф-4 «Звіт про власний капітал»; Ф-5 «Примітки для річної фінансової звітності».

Основними завданнями управління фінансовим станом є:

- дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- дослідження ефективності використання майна;
- оцінка динаміки, стану ліквідності та платоспроможності;
- аналіз ділової активності підприємства;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів;

– розроблення заходів, спрямованих на покращення отриманих показників.

Фінансову стійкість оцінюють за допомогою таких показників:

1. Коефіцієнт фінансової автономії. Показує, яку частину активів підприємства компанія здатна профінансувати за кошти власних фінансових ресурсів. Нормативне значення більше або дорівнює 0,5, для гуртово-роздрібних торговців більш як 0,3. Розраховується, як відношення власного капіталу до суми балансу.

$$Ka = \frac{Bк}{\text{Баланс}}, \quad (1)$$

2. Коефіцієнт фінансової залежності – це показник, обернений до попереднього. Зростання даного показника призводить до збільшення частки запозичених коштів у фінансуванні компанії.

$$Kфз = \frac{\text{Баланс}}{Bк}, \quad (2)$$

3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу. Показує, яка частина коштів відходить на фінансування оборотних активів, а яка на фінансування необоротних. Визначається, як відношення оборотних активів до власного капіталу.

$$Kмвк = \frac{ОбА}{Bк}, \quad (3)$$

4. Коефіцієнт фінансової стійкості. Показує скільки гривень власного капіталу припадає на кожну гривню зобов'язань. Нормативне значення більше або дорівнює 1.

$$Kфс = \frac{Bк}{(Дз + Пз)}, \quad (4)$$

де: Дз – довгострокові зобов'язання, Пз – поточні зобов'язання

5. Коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу – показник зворотний попередньому, він показує, скільки грн позикового капіталу припадає на 1 грн власного капіталу.

$$Kс = \frac{(Дз + Пз)}{Bк}, \quad (5)$$

6. Коефіцієнт поточних зобов'язань – визначається, як співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань. Це показник показує можливість підприємства оплачувати короткострокові кредити. Нормативним є значення в рамках 1 – 3.

$$Kпз = \frac{ОбА}{Пз}, \quad (6)$$

Платоспроможність – це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання. Платоспроможність розглядається, як один з індикаторів фінансового стану підприємства (табл. 2) [9, с. 93].

Таблиця 2. Показники платоспроможності та ліквідності підприємства

Показник	Формула розрахунку	Економічний зміст
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	Показує, яку частку зобов'язань можуть покрити найбільш ліквідні активи (гроші та їх еквіваленти). Нормативне значення від 0,1 до 0,2.
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	Показує, яку частку зобов'язань можуть покрити високоліквідні активи. Нормативне значення 0,5 – 1 і вище.
Коефіцієнт покриття	$\frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	Показує, яку частку зобов'язань можуть покрити середньо і високоліквідні активи. Нормативне значення 1 – 2.

Джерело: сформовано авторами

Ліквідність вимірює здатність компанії погасити свої поточні зобов'язання (що підлягають сплаті протягом одного року) своїми поточними активами, такими як готівка, дебіторська заборгованість та запаси. Чим вищий коефіцієнт, тим краща позиція ліквідності компанії [10]. У загальному розумінні це здатність активів перетворюватися на гроші.

Для здійснення доцільних управлінських рішень та забезпечення стабільного розвитку підприємства оцінюють його ділову активність. Ділова активність – це комплексна характеристика, яка показує стан підприємства на ринку та ефективність використання ресурсів господарювання та оцінює їх зміну в часі (табл. 3).

Таблиця 3. Показники ділової активності

Показник	Формула розрахунку	Економічний зміст
Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середня вартість активів}}$	Показує, скільки товарів чи послуг продано за певний період, скільки разів відбувся повний цикл виробництва
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середня вартість оборотних активів}}$	Показує, скільки оборотів здійснили саме оборотні активи
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середня величина дебіторської заборгованості}}$	Характеризує, скільки разів обернулися кошти вкладені в розрахунки
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$\frac{\text{Собівартість}}{\text{Середня величина кредиторської заборгованості}}$	Показує використання позикових коштів компанією
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середня величина власного капіталу}}$	Показує використання власних коштів компанією

Джерело: сформовано авторами

За допомогою визначення рентабельності оцінюють прибутковість та ефективність діяльності підприємства. Для виміру рентабельності використовують такі коефіцієнти: рентабельності активів, рентабельності власного капіталу, рентабельності продукції, рентабельності власних коштів (табл. 4).

Під час здійснення управління фінансовим станом підприємства використовують три етапи: підготовчий, основний та завершальний.

Підготовчий етап охоплює роботи організаційного характеру, що гарантують достатню глибину та оперативність. Цей етап передбачає визначення мети й об'єкту аналізу, вивчення інформаційних матеріалів відібраного об'єкта, складання плану аналізу і графіку його проведення.

Визначення мети та об'єкту аналізу частина етапу, на якому формуються питання, на котрі хочуть відповісти аналітики після проведення аналізу. Відповідно до цих запитань відбираються об'єкти дослідження, що безпосередньо пов'язані з тим чи іншим питанням.

Ознайомлення з матеріалами підприємства дасть змогу оцінити ефект проведеного аналізу, та перевірити недоліки попередніх аналітичних робіт.

Складання плану та графіку передбачає встановлення термінів виконання, визначення виконавців аналізу та делегування між ними повноважень, складання програми аналізу з визначенням орієнтованої інформаційної бази.

Таблиця 4. Показники рентабельності

Показник	Формула розрахунку	Економічний зміст
Коефіцієнт рентабельності активів	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня сума активів}} * 100\%$	Показує ефективність використання активів
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня сума власного капіталу}} * 100\%$	Характеризує ефективність використання власних вкладених коштів
Коефіцієнт рентабельності продукції	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід (виручка)}} * 100\%$	Показує обсяг прибутку від ефективності продажів
Коефіцієнт рентабельності вкладених коштів	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Собівартість}} * 100\%$	Вказує на ефективність понесених витрат підприємства

Джерело: сформовано авторами

Кількість і кваліфікація виконавців залежить від програми аналізу і від термінів його проведення. Розподіл обов'язків між виконавцями потребує диференційного підходу. Значна частина аналітичних робіт має більш чи менш технічний характер (збір, систематизація, обробка інформації), і тому її можна виконати з допомогою обчислювальної техніки та вручну без участі робітників. Інша частина робіт – безпосередній аналіз оброблених і згрупованих даних, інтерпретація отриманих результатів, розроблення висновків і пропозицій – потребують участі в них добре підготовлених теоретично і практично фахівців [9, с. 36]. Другий аналітичний етап роботи містить збір та перевірку правдивості інформації, накопичення необхідної інформації, обробку даних та формування аналітичних таблиць, порівняння показників базисного року з попередніми, визначення відхилень та їх причин, виявлення резервів поліпшення фінансових показників.

Другий етап розпочинається з перевірки інформації, яку планується використовувати в аналізі на її правдивість

та повноту. Обробка даних містить такі процеси: зіставлення показників, статистичну обробку, складання аналітичних розрахунків і заповнення таблиць. Роль складання аналітичних таблиць полягає у формуванні візуального матеріалу для написання аналітичних записів та формування висновків.

Завершальний етап полягає в узагальненні отриманих даних, обґрунтуванні управлінських рішень, які спрямовані на поліпшення фінансового стану підприємства. На цьому етапі проводиться:

- підведення підсумкової оцінки аналізу;
- формування висновків і пропозицій відносно мети та завдань аналізу;
- розроблення заходів щодо усунення недоліків, підвищення ефективності використання резервів;
- доведення результатів до зацікавлених осіб;
- контроль за виконанням рішень, прийнятих за результатом аналізу.

Схематично етапи проведення економічного аналізу на підприємстві зображені на рис. 1.

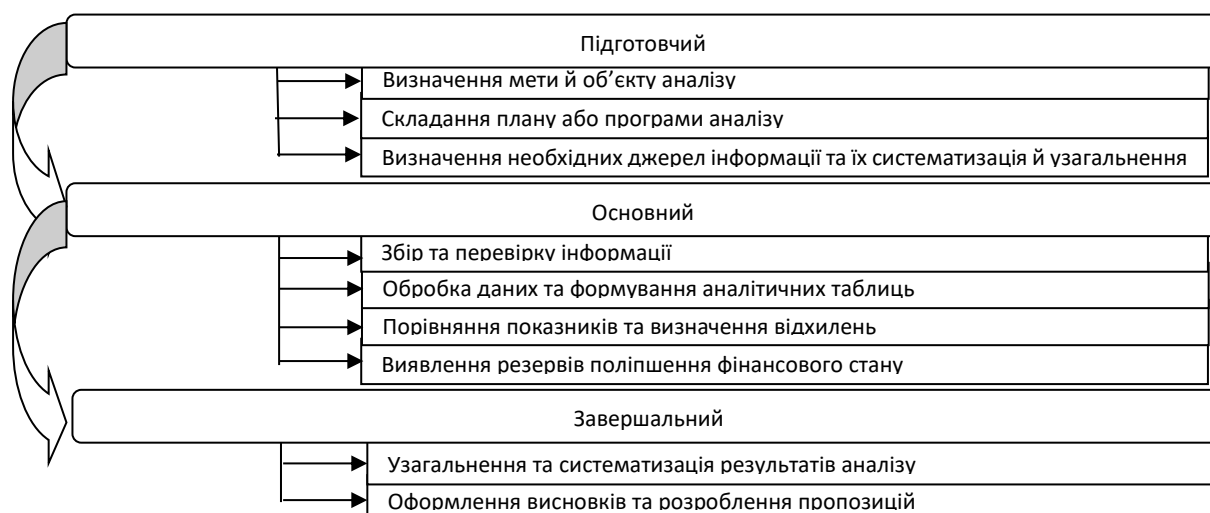

Рисунок 1 – Етапи проведення фінансового аналізу на підприємстві

Джерело: сформовано авторами

Загалом в аналізі маємо складне поєднання робіт та велику кількість об'єктів, на які потрібно звернути увагу,

для успішного проведення управління фінансовим станом підприємства

Висновки. Здійснивши аналіз теоретичних засад управління фінансовим станом підприємства, можемо зробити висновок, що це необхідна складова для пошуку резервів розвитку підприємства. Аналіз, може бути, корисним, як для персоналу підприємства, так і для зовнішніх незалежних суб'єктів. Також було розглянуто план заходів поліпшення фінансового стану та пошуку напрямів розвитку підприємства для забезпечення стабільної діяльності. Також важливими аспектами є: завдання та інформаційна база відповідно до яких проводиться управління фінансовим станом.

Наведено основні завдання поставлені для оцінки та аналізу ефективності управління фінансовим станом підприємства, а саме: дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства; аналіз ефективності використання майна; оцінка динаміки та стану ліквідності та платоспроможності; дослідження ділової активності підприємства; визначення ефективності використання фінансових ресурсів; розроблення заходів, спрямованих на покращення отриманих показників.

Було виділено такі етапи управління фінансовим станом підприємства: підготовчий, основний та

завершальний. Дослідивши етапи, виділено основні моменти їх проведення: визначення мети й об'єкту аналізу, складання плану або програми аналізу, визначення необхідних джерел інформації їх систематизація й узагальнення, збір та перевірка інформації, обробка даних та формування аналітичних таблиць, порівняння показників та визначення відхилень, виявлення резервів поліпшення фінансових показників, узагальнення та систематизація результатів аналізу, оформлення та надання висновків, розроблення пропозицій.

Також можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства може характеризуватися широким спектром показників, які в сукупності визначають його надійність як ділового партнера.

Таким чином, підсумовуючи вищесказане, можна наголосити, що управління фінансовим станом підприємства – це місткий процес, який включає певні етапи, завдання та методи, за допомогою, яких знаходяться резерви для покращення діяльності підприємства.

Література:

1. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.
2. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник. Київ : Кондор. 2016. 378 с.
3. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент: підручник Київ : КНЕУ, 2005. 536 с.
4. Крайник О. П., Клепкова З. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів : Інтеллект, 2001. 396 с.
5. Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О. Фінансовий стан підприємства : теоретичні основи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19-20. С. 96–102. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.19-20.96
6. Азаренкова Г. М., Журавель Т. М., Михайленко Р. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Вид. 3-тє. Київ : Знання-Прес, 2009. 299 с.
7. Аліновська Г. Я. Фінанси підприємств : навч. посіб. / за ред. Г. Я. Аліновської, І. Б. Висоцької. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
8. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту на сільськогосподарських підприємствах : монографія / Т. Г. Камінська, Л. С. Шатковська, А. М. Шиш та ін.; за ред. Т. Г. Камінської. Київ : ЦП Компрінт, 2013. 329 с.
9. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ХайТек Прес, 2008. 336 с.
10. Heejung Y. Solvency and liquidity in shipping companies. *The Asian journal of shipping and logistics*. 2016. Vol. 32. Issue 4. P. 235-241. DOI: 10.1016/j.ajsl.2016.12.007
11. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник. Тернопіль : Економічна думка, 2001. 365 с.

References:

1. Luchko M. R., Zhukevych S. M. & Farion A. I. *Financial analysis: navch. posib.* Ternopil' : TNEU, 2016, 304 s. [in Ukrainian].
2. Boychik, I. M. (2016). *Business Economics*. Kyiv: Kondor. 2016. 378 s. [in Ukrainian].
3. Podderogin, A. M. (2005). *Financial management*. Kyiv: KNEU. 2005. 536 s. [in Ukrainian].
4. Krainyk, O. P. & Klepkova, Z. V. (2001). *Financial management*. Lviv: Intellect. 2001. 396 s. [in Ukrainian].
5. Chepka, V., Sviderska, I. & Havrylenko, Y. (2020). Financial status of the enterprise : theoretical basis. *Investytsiyyi : praktyka ta dosvid*, vol. 19-20, 96–102. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.19-20.96 [in Ukrainian].
6. Azarenkova, G. M., Zhuravel, T. M. & Mikhailenko, R. M. (2009). *Enterprise finance*. (3rd ed.). Kyiv : Znannia-Press. 2009. 299 s. [in Ukrainian].
7. Alinovskaya, G. Ya. (2018). *Enterprise finance*. G. Ya. Anilovska, I. B. Vysotska (Eds.). Lviv : LvivDUVS. 2018. 440 s. [in Ukrainian].
8. Kaminskaya, T. G., Shatkovskaya, L. S. & Shish, A. M. (2013). *Accounting and analytical support of financial management in agricultural enterprises*. T. G. Kaminskaya (Ed.). Kyiv : CP Comprint. 2013. 329 s. [in Ukrainian].
9. Lytvyn, B. M. & Stelmakh, M. V. (2008). *Financial analysis*. Kyiv : HighTech Press. 2008. 336 s. [in Ukrainian].
10. Heejung, Y. (2016). Solvency and liquidity in shipping companies. *The Asian journal of shipping and logistics*, 32 (4), 235-241. DOI: 10.1016/j.ajsl.2016.12.007 [in English].
11. Popovych, P. Ya. (2001). Economic analysis of business entities. Ternopil : *Ekonomiczna dumka*. 2001. 365 s. [in Ukrainian].

